

САХА АУТОНОМИЯТЫН 80 СЫЛА

А.Е. Кулаковской -Өксөкүлээх Өлөксөй сыла

САХА БАСТАКЫ ҮӨРЭХТЭЭХТЭРЭ

Саха порутун общественнай деятеля, саха уус-уран литературатын төрүттээчи Өксөкүлөөх Өлөксөй торообутэ 125 сылыгар аасталаах үбүлүүй бичээр республикабыт бастакы Президентэ М.Е. Николаев быһаччы салайытынан Москвага Саха сиригн пред-
ставительствотын дьэстигэр буолан аасты-
та. Манын мероприятиялар республикага,
улуустарга быһталлынылар. Билиги улуусту-
тунгн аһыллылар, оскуолаларга, ториттэ-
лэргэ үтүс бичээрдэ, литературый аадылар
Өксөкүлөөххэ аһаанылар.

Бүтүмсүүлэргэ Россия араас муниуктарыттан, убаластарыттан элбөх кылдыгыттар — билиилдэх суруйааччылар, литераторуедтар кэлэл кытгышыы ылалыр. Онуоха: «Эжит, сахалар, улуу суруйааччылаах, улуу кинилдэх эбиккит, ону сөрү-сөпкө сыаналаабыккыт», — диир сөгөн-махтайан, сөбүлээн бардылар. Окуокулдэх Олуксөй уус-уран айымньыларыны тоһо да ааспыт уйа сагытыгар суруйбутун иинигэр олохтут билиини көмөрүгар сыһынааһын, быдан дыйдылар быыстарыттан бүтүмгүнү өтө көрөн суруйбутун дьиге-чахчы үрдүктүк сыаналаатылар.

Мин ахам, Саха сирийн үөрэхтээхтэриттэн биир бастакылары, суруйаачы М.П. Тимофеев—Терешкин Оксонуудыг кытта биһиргэ алтыһып, бодоруступ кинини булар. «Чол-бон» сурунаал 1993 с. бастагы нүмэригэр

манньык суруллубут: «1925 с. М.Н. Тимофеев—Терешкин тохсунуу 16 күнүттэн Саха АССР Совнаркомун промышленниоска отделына начальнигынан аналан үлүйдүр. Ити сыл Дьоккуускайга А.Е. Кулаковскай айымньыларын икки томнаах кинигэтэ тахсар, ону үбүлүү курдук бэлиэтинилэр. Маана М.Н. Тимофеев—Терешкин актыбыздар кыттыгыны ылар. А.Е. Кулаковскай Булуутта үлэтир кэмгэр М.Н. Тимофеев—Терешкинныын элбэхтэ көрүбүттэр. Булуутта да, Элбэтиг да (Сунтаар улууһа)».

М.Н. Тимофеев — Терешкин А.Е. Кулаков-
скийдың 1924 сыллаахха саха интеллигент-
терин сыйынар түстүт хаартыгаларын нөм
бүрүбүтүн кэриэстээп кидэ сылдьабын. Ону
аймахтыт, аһам биһиргэ төрөөбүт быттын уола
педогогическай наука доцтора, СГУ педагогич-
ескай институтун профессора, РФ уонна Ки-
приния республикатын үгүһүлүк уууттала В.М.
Анисимов күүмүтүнүн бу хаартыска кимнээх
баадаларын быһааран суруйдуубут.

Бастагы эрэнкэ ололорлор: хаҥастан икки М.Н. Тимофеев — Терешкин, салгыт Е.К. Гоголева, А.И. Софронов, А.Е. Кулаковская, П.А. Ойунуская; Леонтьев, Тордус эрэнкэ: хаҥастан икки Баишев — Алтан Сарым. Итинник хаартыска Алтан Сарым «Тоғус эгитин тойута» дигэн 1998 с. бичээттэммит кинигетигар баар.

A large group photograph of the 1911-12 Class, consisting of approximately 60 students and faculty members posed in multiple rows outdoors. The group is arranged in about eight rows, with some individuals standing on a raised platform or steps in the back. The students are dressed in early 20th-century attire, including suits, ties, and dresses. The background shows a building with a prominent white railing or fence on the left side. The overall tone of the photograph is sepia or aged black and white.

Бийыл кыһын куоракка
дьоммор күүрдүүн киирэ сы-
дыан Олоон үлүүнүн чордун са-
даатыгар методический отбел
сэбиэдистсийанан үлэтир эдьи-
ийбин Г.Д. Терешкинаны чорук
министерствотыгар мунуу-
та кэлэ сырыттыгына
коруттук. Онно эдьиийбэр баар
«В помощь учителю» дин по-
собие кинигэр билиги биирдөй-
дулаахпыт И.Е. Винокуров ту-
луунан суруллубут ыстатыйа-
ны хайдах баарынан устан
ылдым.

КИНИЛЭР
БЛӨӨН ОРОЙУОНУН
ТӨРҮТТЭСНІТТЭРЭ

Бүтүн Россиягаар: Кийн Ситэриилээх Комитет Президиумун 1935 сыл алтыныннь мый! күүнүгэри дьаһалынан Саха АССР-га Өлөөк оройуона дьаһан сага оройуон баар буолбута. Оройуону төрүттээһингэ ВЦИК бэрэстэбилтэлэ И.М. Суслон уонна Саха сирин Ситэриилээх Кийн Комитетин бэрэстэбилтэлэ Илья Егорович Винокуров утууларэ-өһөлөрө умнуллабаттар.

Илья Егорович Ви-
нокуров 1895 с. ихсы-
нын 20 күнүгөр (урук-
ку стилин) Нам улу-
уун Кунаган Ыла
нэһилиэгэр саха быс-
тар дьадаһытыгар
төрөөбүтэ Илья 3 са-
стааһар аҕата өлөң, ха-
раҕа суох нйэтинээһи
уонна балтынаан хаал-
быттара Кыра саа-
һыттан олохтоох баай-
дарга батараактаабы-
та. 1904-1908 сылларга
Павел Иванович Крав-
ченко диэн поли-смы-
лынай кытта билси-
битэ, ойго-саһааһа
уһуктубута. Сэбирэ-
кэй былааһы, олохто-
һуута араас үлэлэргэ
кыттан, айылдаттан
өйдөөх, дьобурдаах
адэр киһи үүнэн испи-
тэ. Араас үрдүкү дуо-
һунастарга, республи-
каны салайар үлэлэр-
гэ элһилэ суох
үлэлээбитэ.

1934 сэл санаты-
гар И.Е. Винокуров
Саха АССР правительствотынан
Олеон кулбазатын олохтуур,
тарйлар боломуочунайынан
диаммыта. Кес олохтоох изи-
дианньыны олохсутууга, кини-
лэр олохторун-дыахтарын
тупсарыыга, үөрэви-билиини
тэҥитингэ улахан кыһамньыла-
ах үлэтин саҥалаабыта. Бэйэтин
гула элбэх дьону түмүгүтэ. Ка-

лээт да оройуон киинэ турар сирин быһаара охсон, дьыа-уот туутуугун сараламмыта. Ол күһүнүгэр, 1934 с. алтынньы ырга уонча оролоох баһаагы оскуола аһыллан, бөһүөлэк буолуохтаах сир «Кульдбаза» дьин ааттаммыта. Илья Егорович көс нэһиличчынэни бадахтооп олохсутаан «Табаарыстыба» дьини тарйытта. «Табаарыстыба» туохха барытыгар бэйэ-бэйэре көмөлөсүһүү баара. Ол курдук табанан, бынан-туһарынан, ҕыарынан, о.д.а. уодсай көмөлөсүһөн, Булуу куоратыттан аһы-таныһы бөдөрөтөһөн таһым сараламмыта. Бу үһүн, хас да ыйдаах сыралаах айыыга доон-сэргэ дыахтардыын, арктикаанан күүргүмүһүн тугуһар

тэх, киинэхэ махталларын биэрбэтэх дьон арааһа суохтара буолуо. Илья Егорович үс да үскэ иэннэх кып-кыра дьыар, үлэлиирэ, үрдүттэн хоноро. Киинэ дьыаһын аана хаһан баҕарар, кимизэх баҕарар аһарас буолара. Ким наадалаах күнүгэ хаһта да сылдыар, наадатын быһаартарар буолара. Маны мин атам сылдырыттан, киинэ ис дуһаныттан санаан, махтанан көпөйүөн истэрим. Хаһта да аҕабын кытары киинэхэ киирсэн киинилэр көпсөтинилэрин истибитим. Оһно эйиһэ баҕайытык күдүк үөрүлүөнү, оһуһа бөгүтү-ой баҕайытык суба-ама биэрэрин, сыһы түһэрбөккө өйдөнөр курдук быһаарарып билинүгэ дьиири умуһабын. Дьону кыт

Илья Егорович Винокуров үтүктүн-өнгөтүн санаан, ахтан Өлөөн аройуонун олохтоохтөро 1935 жыл олунньу ай 17 күнүгөр махталларын билдирер бу күрдүк сүрүбүттүгө:

«Несмотря на всю свою перегруженность организационной работой по району, Вы, уважаемый Илья Егорович, всей своей повседневной работой показали нам образцы чуткого, товарищеского отношения к нам, работникам: культбазы и низового самоуправления, двери Ваши всегда были открыты для нас и мы во всякое время имели возможность высказать Вам свою нужду и получить Вашу товарищескую помощь».

Вы не только помогли нам

результате 10-тимесячной работы, Ваши напряженные труды уже дали свои положительные, полезные плоды — 10 месяцев тому назад Вы приезжали в отсталый, неграмотный, стоявший на мертвой точке своего исторического прозябания Оленек, после Вас Оленек остается приобщенным к культуре, с перспективами будущего развития и с первыми зачатками социалистического труда.

Президиум объединенного
собрания.

Илья Егорович Винокуров биест-пааматынныгын Дьокускайга саккаастаан туруурлар быһыт. Билигин киин аатынан уулусса баар буолуон наада. Оччолор Илья Егорович Винокуров паата бэлиэ историятын кытта өссө мыхса сиһэстээх буолуо ээ.

ӨЛӨӨННӨР
БИҢИГИ ЫЛДЬААБЫТЫН
УМНУБАТТАР

үлэлзэн барбыттара. Дьон олоо сагалыы улам-улам уларынан барбыта.

Илья Егорович Винокуров орус боростуу, самой, кими багарар кытта сатаан ойдоһон кэпсэтэр, дыон кыһаларын өтө билэр, тута хомо оноро эхсэр булгас дьодурдаар. Ол саапка киини көрсүбэтэх, кэпсэппэ-

та бииргэ үлээли сүлдбэрин куруук көрөр буоларбыт. Оннук боростуйдук барыга бары сүбэһит, сирдэһит буолан үлээһэбит бириэмэтэ, Өлөөн киин боһуолаһын олохтообун саҥааары көм, Илья Егорович Винокуров аатын кытта сиһэстээһин, киини билэр дэсхэ умууалубат өйдөбүл буолан хаалбыт.

своими полезными советами, но всегда шли впереди нас, заряжая отстающих, уставших своим личным примером и энтузиазмом, берясь за топор, за пилу, за причал, залезая в воду, увлекала нас на преодоление трудностей строительства и организационно-массовой работы в условиях дальнего Севера. В

бэһис эрээккэ — Дьуон Дьаһы-
лы, Баал Хабырыыс, М. Догор-
дуурап, Күн Дьырибинэ.

Редакция Нам с олохтоого
Дмитрий УСОВКА матурий-
аалларыг ийи махталын бил-
лэрэр

XXX

Ити курдук биһиги
биэр дөйдулаахпытын,
Нам сириң чулуу кили-
тин Илы Егорович Ви-
нокуровы олохтөр ур-
чубаттар, чистаил-
л а р ,
ахталлар-санчылаар,
кии сырдык аатын
үйэттилээр.

И.Е. Винокуров 1949 с. сүрүяаччылар II съезидер, Саха сирин сүрүяаччыларын кытта туспут хартыскаларын ийем тыыннааар бирбирбитин хэриэстээн илдьэ сылдьабын.

Хаартыскаңа: 1949 с. Саха сирия суруйааччыларын II съезитаригор. Бастагы эрээккэ: А. Лаврик, И.Д. Винокуров — Чарылтан, Е.С. Синцев — Талдан Бүрүккэ, И.Е. Винокуров — С. Данилов, М.П. Тимофеев — Терешкин, Е. Иванова (поруот ырыаһата), В. Протопопоков, И.Е. Винокуров (партия обкомун 1 секретара), Н. Якутский, М. Жирков — үһүс эрээккэ — Н. Заболоцкий, В.М. Новиков — Күншүк Ураастыырап, Н.Е. Мурдинов — Амма Аччыгыһа, С.Р. Кулачиков — Эдэй, С. Васильев, С. Данилов.

эрээккэ — Дьуон Дьаны-
нал Хабырыыс, М. Догу-
р, Күн Дьырибинэ.